

1963-64 - Το τουρκικό σχέδιο πραξικοπήματος και η στάση των Βρετανών

Επιστολή Στρατηγού Παντελίδη προς Peter Young.

Φανούλα Αργυρού

Στις **14 Σεπτεμβρίου 1963** ο Δρ Φαζίλ Κουτσιούκ, αντιπρόεδρος της νεοσύστατης Κυπριακής Δημοκρατίας, και ο Ραούφ Ντενκτάς, πρόεδρος της τότε Κοινοτικής Συνέλευσης της Κυπριακής Δημοκρατίας, υπέγραψαν ένα απόρρητο έγγραφο, στο οποίο κατέγραψαν το προμελετημένο τουρκικό εγκληματικό σχέδιό τους, εναντίον της Κυπριακής Δημοκρατίας, βασισμένο στο σχέδιο Δρος Νιχάτ Ερίμ, Νοεμβρίου 1956, για «επανάκτηση» της Κύπρου.

Στο βιβλίο του «Τα δύσκολα χρόνια - Αναμνήσεις μιας ζωής», ο πρώην Υπουργός Άμυνας της Κυπριακής Δημοκρατίας και Επαρχιακός Διοικητής Λεμεσού, Χριστόδουλος Βενιαμίν (πέθανε 16.11.2016), δημοσίευσε στην ολότητά του το έγγραφο εκείνο, το οποίο οι Αρχές της Κυπριακής Δημοκρατίας βρήκαν στο γραφείο του Τουρκοκύπριου Υπουργού Γεωργίας, Φαζίλ Πλουμέρ. Ο οποίος, προφανώς, στη βιασύνη του να εγκαταλείψει το γραφείο του στις 22 Δεκεμβρίου 1963, εφόσον οι σχεδιασμένες τουρκικές επιθέσεις εναντίον των Ελλήνων ξαφνικά ξεκίνησαν 3 μέρες νωρίτερα - αρχικά ήταν προγραμματισμένες για την ημέρα των Χριστουγέννων, όταν ο κόσμος θα βρισκόταν στις εκκλησίες- το εγκατέλειψε μεταξύ άλλων εγγράφων. Το αποκαλυπτικό περιεχόμενό του προηγήθηκε των 13 σημείων Αρχ. Μακαρίου. Συντομευμένο από το βιβλίο Βενιαμίν στο βιβλίο της γράφουσας «Διζωνική vs Δημοκρατία 1955-2019».

Ένα μικρό απόσπασμα:

«...Τις Συμφωνίες Ζυρίχης-Λονδίνου δεχθήκαμε ως προσωρινό μεταβατικό στάδιο... Με αυτές αναγνωρίστηκαν σε διεθνές επίπεδο τα δικαιώματα της Τουρκίας επί της Κύπρου... Θα ωφεληθούμε από τα λάθη των Ρωμιών και αφού ετοιμασθούμε καλύτερα... θα περιμένουμε την ημέρα που θα θέλουν να χαλάσουν τις Συμφωνίες, οπότε θα επιτύχουμε την πλήρη ελευθερία μας... πρέπει να υποστηρίζεται ο αγώνας μας αυτός από πολλούς εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες, αλλά πρωτίστως από τη Μητέρα Πατρίδα... Οι Ρωμιοί θα αντιδράσουν εναντίον των Τούρκων εμπράκτως και έτσι θα αρχίσει ένας αγώνας μεταξύ των δύο κοινοτήτων και το αποτέλεσμα θα καθορίσει τον αγώνα. Όταν αρχίσει ο αγώνας, η τουρκική κοινότητα η οποία είναι διεσπαρμένη εις όλην τη νήσο να μαζευτεί εις μία ζώνη διά της βίας και να είναι υποχρεωμένη όπως κρατήσει εκείνη τη ζώνη...».

Η εφημερίδα «Φιλελεύθερος» αναφέρθηκε στο συγκεκριμένο έγγραφο στις 21 και 23 Φεβρουαρίου 1964.

Η κυπριακή Κυβέρνηση καλεί τη Βρετανία να βοηθήσει!

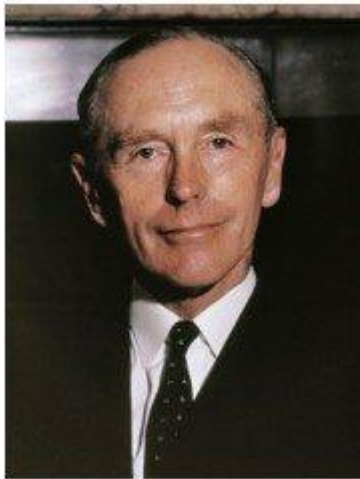
Μετά το προμελετημένο τουρκικό πραξικόπημα τον Δεκέμβριο του 1963, η κυβέρνηση Αρχ. Μακαρίου ζήτησε από τη Βρετανία βοήθεια για ν' αντιμετωπίσει την κατάσταση. Οι Βρετανοί ανταποκρίθηκαν με τα στρατεύματά τους στην Κύπρο, με επικεφαλής τον Βρετανό στρατηγό Peter Young, ο οποίος και επέβαλε τη δεύτερη διχοτομική γραμμή στη Λευκωσία. Την ούτω καλούμενη έκτοτε χαρακτηριστικά «Πράσινη Γραμμή» - ήταν συνέχεια της προηγούμενης διχοτομικής γραμμής στην κεντρική Λευκωσία, που επέβαλαν οι ίδιοι ως αποικιοκράτες το 1956, την Mason - Dixon...

«Η ιστορία της “Πράσινης Γραμμής” 1963», Φ.Α. 29.1.2024

<https://simerini.sigmalive.com/article/2024/1/29/e-istoria-tes-prasines-grammes-1963/>

Δεν άργησαν όμως οι Βρετανοί να δείξουν τις επιδιώξεις τους, για ν' αρχίσουν κυπριακή Κυβέρνηση και λαός να τους επικρίνουν για τους ξεκάθαρους φιλο-τουρκισμούς τους. Σύμφωνα με τη μαρτυρία του Χριστόδουλου Βενιαμίν, ο Στρατηγός Young ήθελε να τραβήξει διχοτομική γραμμή και στη Λεμεσό, αλλά χάρη στην επέμβασή του (Βενιαμίν) αποτράπηκε.

Στις **31.12.1963** ο Βρετανός τότε Πρωθυπουργός **Sir Alec Douglas-Home** (πέθανε το 1995) εξέδωσε την πιο κάτω οδηγία προς τον Υπουργό Κοινοπολιτείας που βρισκόταν στην Κύπρο. **«...Δεν έχουμε πρόθεση να χρησιμοποιήσουμε τις δυνάμεις μας, έστω και αν οι Τούρκοι εισβάλουν, και δεν νομίζω ότι με το να μπλοφάρουμε θα μας βοηθήσει...».** Η ίδια απόφαση πάρθηκε και τον Ιανουάριο του 1972 και εκτελέστηκε το 1974...

O Sir Alec Douglas-Home

Στις **3 Ιανουαρίου 1964** οι Βρετανοί στο Φόρεϊν Όφισ ξεκίνησαν μελέτη/σχέδιο ανασύστασης της Κυπριακής Δημοκρατίας, που οι ίδιοι ίδρυσαν, **σε δύο “constituent states”, ένα ελληνικό και ένα τουρκικό...**

Στις **16 Ιανουαρίου 1964** ο Ντενκτάς απαίτησε γεωγραφική ομοσπονδία στη συνάντηση στο Λονδίνο...

Επειδή τα μακριά εκείνα γεγονότα θα γίνουν σε λίγες εβδομάδες πιο κοντά γι' ακόμα μια χρονιά, στο Βρετανικό Εθνικό Αρχείο υπάρχει και η πιο κάτω επιστολή του **Στρατηγού Παντελίδη, διοικητή τότε του στρατού της Κύπρου, με ημερομηνία 7 Φεβρουαρίου 1964, προς τον Βρετανό Στρατηγό Peter Young.**

«Αγαπητέ Στρατηγέ,

Νιώθω υποχρεωμένος να εκφράσω την έκπληξή μου για τη συμπεριφορά των στρατιωτών σας προς το ελληνικό στοιχείο στην Κύπρο, που τελικά αποτελεί την πλήρη επιβεβαίωση ότι η βρετανική αντιμετώπιση στην Κύπρο είναι εχθρική προς τους Έλληνες σε εμφανή αντίθεση με τη συμπεριφορά της προς τους Τούρκους, η οποία είναι φιλική, ευνοϊκή και μεροληπτική.

»Επομένως και ως εκ τούτου οι Έλληνες δεν έχουν πλέον καμία εμπιστοσύνη στον βρετανικό στρατό να περιπολεί για να κρατήσει την ειρήνη.

»Τραγικό παράδειγμα είναι το ακόλουθο συμβάν:

»Ο 2ος Υπολοχαγός Κώστας Βύρωνος (τραγική ειρωνεία φέρει το ίδιο όνομα με τον μεγάλο Άγγλο Φιλέλληνα Λόρδο Βύρωνα), επιστρέφοντας χθες απόγευμα, 6 Φεβρουαρίου 1964, στη Λεμεσό... χάλασε το αυτοκίνητό του λίγο μετά τη Σκαρίνου (ελληνικό χωριό), όταν ο ίδιος και ο συνοδός του βοηθήθηκαν από Βρετανούς

στρατιώτες να τους μεταφέρουν στον αστυνομικό σταθμό της Σκαρίνου (ελληνικός σταθμός). Αντιθέτως όμως οι Βρετανοί στρατιώτες, δίχως να σταματήσουν στον ελληνικό σταθμό της Σκαρίνου, προχώρησαν προς τον τουρκικό αστυνομικό σταθμό της Κοφίνου... Οπότεν αμφότεροι αναγκάστηκαν να πηδήξουν από το αυτοκίνητο, με αποτέλεσμα να τραυματιστούν σοβαρά και να μεταφερθούν στον νοσοκομείο Δεκέλειας.

»Σήμερα ενημερώθηκα ότι ο Κώστας Βύρωνος είναι σε σοβαρή κατάσταση στο νοσοκομείο Δεκέλειας...

»Με διακατέχει βαθιά λύπη γι' αυτό το συμβάν καθώς σκέφτομαι με αγανάκτηση τη συμπεριφορά των Βρετανών εναντίον των Ελλήνων, που είναι απαράδεκτη, άδικη και ακατανόητη...

»Κατά τους δύο πολέμους οι Έλληνες πολέμησαν δίπλα στους Βρετανούς και εγώ προσωπικά. Πολέμησα στο Μακεδονικό μέτωπο τον Σεπτέμβριο το 1918... και στον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο εναντίον των Ιταλών και Γερμανών στη βόρεια Ήπειρο...

»Δεν νομίζω η Ιστορία να κατέγραψε συμμετοχή των Τούρκων σε αυτούς τους δύο πολέμους. Ξέρουμε όμως ότι χιλιάδες Βρετανών πολεμιστών σκοτώθηκαν από τους Τούρκους στην Καλλίπολη!

»Γι' αυτούς τους λόγους είναι που διερωτώμαι για τα αισθήματα των Βρετανών στρατιωτών έναντι των Ελλήνων της Κύπρου και δεν βρίσκω δικαιολογία τον καιρό του αγώνος της ΕΟΚΑ, τότε ήταν φυσικό...

»Οι Έλληνες ήταν πάντα με τους Βρετανούς, επομένως γιατί η δηλητηριασμένη αλλαγή! Πιστεύω είναι ανάγκη σοβαρής προσπάθειας για αλλαγή μεθόδων.

»Με εκτίμηση,

»Μ. Παντελίδης

»Αντίγραφο – Πρόεδρο της Δημοκρατίας

»Βρετανό Ύπατο Αρμοστή

»κ. Λέλλο Δημητριάδη»

*Ερευνήτρια/δημοσιογράφος

7th February, 1964.

From General Pentelides
Commander Cyprus Army,
To General P. Young,
Commander Tripartite Peace Forces.

Dear General,

I feel obliged to express my surprise at the behaviour of your soldiers toward the Greek element of Cyprus which has finally formed the full conviction that the attitude of the British in Cyprus is hostile towards the Greeks in conspicuous contrast of their attitude towards the Turks which is friendly, favourable and partial.

Therefore and consequently the Greeks have no confidence whatever anymore in the British military patrolling to keep the peace.

Tragic example is the following: -

Cyprus Army 2nd Lieutenant, COSTAS BYRON (by tragic irony he carries the name of the great English philhellene Lord Byron) was returning yesterday afternoon 7th February 1964 to Limassol, after previously presenting himself to me personally at my house. On the way his car got out of order a little way off the village of SKARINOU (Greek) when he and a companion of his were helped by British soldiers to be taken on a British car till the SKARINOU Police station (Greek). But the British soldiers instead of stopping at this Greek Police station, proceeded towards the Turkish Police station of COPHINOU. The above mentioned two Greeks having suspected that they would be handed over to the Turks, - since the British soldiers had already passed SKARINOU Police station, without stopping, in spite of the request of the said two Greeks - they were obliged to jump out of the British car while it was running and were both seriously wounded, and eventually were both taken to Dekelia Hospital by ~~the~~^a British car.

To-day I have been informed that Cyprus Army 2nd Lieutenant COSTAS BYRON, is in a very serious condition at the Dekelia Hospital and tomorrow morning again I will ask for a further report on his condition. I do not know

....2

